

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

29 juli 2019*

”Överklagande – Statligt stöd – Regionala investeringsstöd – Stöd till ett stort investeringsprojekt – Stöd delvis oförenligt med den inre marknaden – Artikel 107.3 FEUF – Huruvida stödet är nödvändigt – Artikel 108.3 FEUF – Förordning (EG) nr 800/2008 – Stöd som överstiger tröskelvärdet för individuell anmälan av stöd – Anmälan – Gruppundantagets räckvidd – Anslutningsöverklagande – Intervention vid tribunalen – Upptagande till prövning”

I mål C-654/17 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 22 november 2017,

Bayerische Motoren Werke AG, München (Tyskland), företrätt av M. Rosenthal, G. Drauz och M. Schütte, Rechtsanwälte,

klagande,

i vilket de andra parterna är:

Europeiska kommissionen, företräd av F. Erlbacher, A. Bouchagiar och T. Maxian Rusche, samtliga i egenskap av ombud,

svarande i första instans

Freistaat Sachsen, företräd av T. Lübbig, Rechtsanwalt,

intervenient i första instans

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden E. Regan (referent) samt domarna C. Lycourgos, E. Juhász, M. Ilešič och I. Jarukaitis,

generaladvokat: E. Tanchev,

justitiesekreterare: enhetschefen D. Dittert,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 23 januari 2019,

och efter att den 3 april 2019 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: tyska.

följande

Dom

- 1 Bayerische Motoren Werke AG (nedan kallat BMW) har yrkat att domstolen ska upphäva den dom som meddelades av Europeiska unionens tribunal den 12 september 2017, Bayerische Motoren Werke/kommissionen (T-671/14, EU:T:2017:599) (nedan kallad den överklagade domen). Genom denna dom ogillade tribunalen BMW:s talan om delvis ogiltigförklaring av kommissionens beslut (EU) 2016/632 av den 9 juli 2014 om det statliga stöd SA. 32009 (2011/C) (f.d. 2010/N), som Tyskland planerar att genomföra till förmån för BMW AG för ett stort investeringsprojekt i Leipzig (EUT L 113, 2016, s. 1) (nedan kallat det omtvistade beslutet).
- 2 Europeiska kommissionen har ingett ett anslutningsöverklagande och yrkat ogiltigförklaring av beslutet av ordföranden på tribunalens femte avdelning av den 11 maj 2015, Bayerische Motoren Werke mot kommissionen (T-671/14, ej publicerat, EU:T:2015:322) (nedan kallat beslutet av den 11 maj 2015), i vilket tribunalen biföll interventionsansökan från Freistaat Sachsen, samt beslutet om huruvida denna interventionsåtgärd kan tas upp till prövning och beaktandet av de argument som Freistaat Sachsen har lagt fram utöver dem som klaganden har anfört i den överklagade domen.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning (EG) nr 659/1999

- 3 Artikel 1 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [108 FEUF] (EGT L 83, 1999, s. 1), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 734/2013 av den 22 juli 2013 (EUT L 204, 2013, s. 15) (nedan kallad förordning nr 659/1999), har följande lydelse:

”I denna förordning gäller följande definitioner:

...

b) befintligt stöd:

...

- ii) godkänt stöd, det vill säga stödordningar och individuella stöd som har godkänts av kommissionen eller av [Europeiska unionens råd],

...

c) nytt stöd: allt stöd, det vill säga stödordningar och individuellt stöd, som inte är befintligt stöd, inbegripet ändringar av befintligt stöd,

...”

- 4 Artikel 2 i den förordningen har rubriken ”Anmälan av nytt stöd”. I artikel 2.1 föreskrivs följande:

”Om inte annat föreskrivs i förordningar som antagits enligt artikel [109 FEUF] eller andra relevanta bestämmelser i detta, skall alla planer på att bevilja nytt stöd anmälas i god tid till kommissionen av den berörda medlemsstaten. ...”

- 5 I artikel 7 i förordningen, med rubriken ”Kommissionens beslut om att avsluta det formella granskningsförfarandet”, föreskrivs följande:

”...

2. Om kommissionen anser att den anmälda åtgärden inte utgör stöd, eventuellt efter det att den berörda medlemsstaten har gjort ändringar, skall den fastställa detta genom ett beslut.

3. Om kommissionen anser att tveksamhet inte längre föreligger, eventuellt efter det att den berörda medlemsstaten har gjort ändringar, i fråga om den anmälda åtgärdens förenlighet med den gemensamma marknaden, skall den besluta att stödet är förenligt med den [inre] marknaden (nedan kallat positivt beslut). I beslutet skall närmare anges vilket undantag i fördraget som har tillämpats.

...”

- 6 Artikel 10 i förordning nr 659/1999 har rubriken ”Undersökning, begäran om upplysningar och föreläggande om att lämna upplysningar”. I artikel 10.1 anges följande:

”Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 20 får kommissionen på eget initiativ undersöka upplysningar om påstått olagligt stöd, oavsett vilken källa upplysningarna kommer från.

Kommissionen ska utan onödigt dröjsmål undersöka klagomål från berörda parter i enlighet med artikel 20.2 och se till att den berörda medlemsstaten erhåller regelbunden och fullständig information om framstegen med och resultaten av behandlingen.”

Förordning (EG) nr 800/2008

- 7 Skälen 2–4 och 7 i kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den [inre] marknaden enligt artiklarna [107 och 108 FEUF] (allmän gruppundantagsförordning) (EUT L 214, 2008, s. 3), vilken ersatts av kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna [107 och 108 FEUF] (EUT L 187, 2014, s. 1), har följande lydelse:

”(2) Kommissionen har tillämpat artiklarna [107 FEUF] och [108 FEUF] i ett stort antal beslut och fått tillräckliga erfarenheter för att kunna fastställa generella kriterier för vilka former av stöd till små och medelstora företag som är förenliga med den gemensamma marknaden.

(3) Kommissionen har också fått tillräcklig erfarenhet av tillämpningen av artiklarna [107 FEUF] och [108 FEUF] på stöd till utbildning, sysselsättningsstöd, stöd till miljöskydd, stöd till forskning, utveckling och innovation samt regionalstöd såväl när det gäller små och medelstora företag som stora företag, ...

(4) Mot bakgrund av erfarenheterna från tillämpningen av dessa bestämmelser är det nödvändigt att anpassa vissa av villkoren i förordningarna ... För att förenkla tillämpningen och ge kommissionen bättre kontroll över stödet bör dessa förordningar ersättas med en enda förordning. En förenkling torde uppnås bland annat genom de gemensamma harmoniserade definitioner och gemensamma övergripande bestämmelser som föreskrivs i kapitel I i denna förordning. ...

...

(7) Statligt stöd i den mening som avses i artikel [107.1 FEUF] som inte omfattas av denna förordning bör fortsätta att omfattas av anmälningsskyldigheten i artikel [108.3 FEUF]. Denna förordning bör inte hindra medlemsstaterna från att ändå anmäla stöd vars mål motsvarar de mål som omfattas av denna förordning. Kommissionen kommer att bedöma sådant stöd framför allt på grundval av de villkor som anges i denna förordning och i överensstämmelse med de kriterier som fastställs i särskilda riktlinjer eller rambestämmelser som kommissionen antagit, i de fall då åtgärden i fråga omfattas av ett sådant särskilt instrument.”

8 Artikel 3 i förordning nr 800/2008 har rubriken ”Villkor för undantag” och återfinns i kapitel I i förordningen, vilket har rubriken ”Allmänna bestämmelser”. I den artikeln föreskrivs följande:

”1. Stödordningar som uppfyller alla villkor i kapitel I i denna förordning och de relevanta bestämmelserna i kapitel II i denna förordning ska anses vara förenliga med den [inre] marknaden i den mening som avses i artikel [107.3 FEUF] och ska vara undantagna från anmälningsskyldigheten i artikel [108.3 FEUF], under förutsättning att allt individuellt stöd som beviljas enligt en sådan stödordning uppfyller alla villkor i denna förordning, och att stödordningen innehåller en tydlig hänvisning till denna förordning med angivande av förordningens titel och en publiceringshänvisning till *Europeiska unionens officiella tidning*.

2. Individuellt stöd som beviljas enligt en stödordning som avses i punkt 1 ska anses vara förenligt med den [inre] marknaden i den mening som avses i artikel [107.3 FEUF] och ska vara undantaget från anmälningsskyldigheten i artikel [108.3 FEUF], under förutsättning att stödet uppfyller alla villkor i kapitel I i denna förordning och de relevanta bestämmelserna i kapitel II i denna förordning, och att den individuella stödåtgärden innehåller en tydlig hänvisning till de relevanta bestämmelserna i denna förordning med angivande av relevanta bestämmelser, förordningens titel samt en publiceringshänvisning till *Europeiska unionens officiella tidning*.

3 Stöd för särskilda ändamål som uppfyller alla villkor i kapitel I i denna förordning och de relevanta bestämmelserna i kapitel II i denna förordning ska anses vara förenligt med den [inre] marknaden i den mening som avses i artikel [107.3 FEUF] och ska vara undantaget från anmälningsskyldigheten i artikel [108.3 FEUF], under förutsättning att stödet innehåller en tydlig hänvisning till de relevanta bestämmelserna i denna förordning med angivande av de relevanta bestämmelserna, förordningens titel samt en publiceringshänvisning till *Europeiska unionens officiella tidning*.”

9 Artikel 6 i förordningen ingår i samma kapitel I och har rubriken ”Tröskelvärden för individuell anmälan”. I artikel 6.2 föreskrivs följande:

”Regionalt investeringsstöd till stora investeringsprojekt ska anmälas till kommissionen om det sammanlagda stödbeloppet från alla källor överstiger 75 % av det högsta tillåtna stödbelopp som en investering med stödberättigande kostnader på 100 miljoner euro skulle kunna få med tillämpning av det standardtröskelvärde som gäller för stöd till stora företag enligt den godkända regionalstödskartan den dag då stödet ska beviljas.”

10 I artikel 8, med rubriken ”Stimulanseffekt”, i förordningen föreskrivs följande:

”1. Denna förordning ska endast undanta stöd som har en stimulanseffekt.

...

3 Stöd som beviljas stora företag och som omfattas av denna förordning ska anses ha stimulansseffekt om stödet uppfyller de villkor som anges i punkt 2 och om medlemsstaten innan den beviljar det individuella stödet i fråga har kontrollerat att den dokumentation som stödmottagaren har utarbetat uppfyller ett eller flera av följande kriterier:

...

e) Vad gäller regionalt investeringsstöd som avses i artikel 13, att projektet inte skulle ha genomförts i samma form i det berörda stödområdet utan stöd.

4. Villkoren i punkterna 2 och 3 ska inte vara tillämpliga i fråga om skatteåtgärder om följande villkor är uppfyllda:

a) Skatteåtgärden fastställer en laglig rätt till stöd i enlighet med objektiva kriterier och utan vidare bedömningsutrymme för medlemsstaten, ...

...”

11 I kapitel II i förordning nr 800/2008, med rubriken ”Särskilda bestämmelser för de olika stödkategorierna”, ingår artikel 13 som har rubriken ”Regionalt investerings- och sysselsättningsstöd”. I artikel 13.1 föreskrivs följande:

”Stödordningar för regionalt investerings- och sysselsättningsstöd ska anses vara förenliga med den [inre] marknaden i den mening som avses i artikel [107.3 FEUF] och ska vara undantagna från anmälningsskyldigheten i artikel [108.3 FEUF] om de uppfyller villkoren i denna artikel.

...”

2009 års meddelande

12 I kommissionens meddelande om kriterier för en ingående bedömning av regionalstöd till stora investeringsprojekt (EUT C 223, 2009, s. 3) (nedan kallat 2009 års meddelande), anges följande:

”21. När det gäller regionalstöd till stora investeringsprojekt som omfattas av detta meddelande kommer kommissionen att kontrollera i detalj ’att stödet är nödvändigt för att skapa en stimulansseffekt på investeringen’... Syftet med denna detaljbedömning är att avgöra om stödet faktiskt bidrar till att ändra stödmottagarens beteende, så att denne genomför (ytterligare) investeringar i den berörda stödregionen. Det finns många giltiga skäl för ett företag att lokalisera sig i en viss region, även om inget stöd beviljas.

22. Med hänsyn tagen till målet om likafördelning som härrör från sammanhållningspolitiken och i den omfattning stödet bidrar till att uppnå detta mål kan en stimulansseffekt bevisas genom två möjliga scenarion:

...

2. Stödet ger ett incitament att välja att lokalisera en planerad investering i den relevanta regionen i stället för någon annanstans, eftersom det uppväger för de nackdelar och kostnader netto som är kopplade till en lokalisering i en stödberättigad region.

...

25. Enligt scenario 2 kan medlemsstaten lämna belägg för stödets stimulans effekt genom att lämna handlingar från företaget som visar att en jämförelse har gjorts mellan kostnader och intäkter till följd av lokaliseringen i den berörda stödberättigade regionen i förhållande till en alternativ region. Kommissionen måste dock anse sådana komparativa scenarion som realistiska.

...

33. I scenario 2, för ett lokaliseringsincitament, kommer stödet i allmänhet att anses vara proportionerligt om det motsvarar skillnaden mellan nettokostnaderna för det stödmottagande företaget att investera i den stödberättigade regionen och nettokostnaderna för att investera i alternativa regioner. ...

...

52. Efter att ha fastställt att stödet är nödvändigt som ett incitament för att genomföra investeringen i den berörda regionen gör kommissionen en avvägning av de positiva effekterna av det regionala investeringsstödet för ett stort investeringsprojekt gentemot dess negativa effekter. ...

...

56. Kommissionen kan endera besluta att godkänna, villkora eller förbjuda stödet ...”

13 I fotnoten till punkt 56 i meddelandet anges att ”[n]är stödet beviljats på grundval av en befintlig regional stödordning ska det påpekas att medlemsstaten behåller möjligheten att bevilja detta stöd upp till den nivå som motsvarar det högsta tillåtna belopp som en investering med stödberättigande utgifter på 100 miljoner [euro] får ta emot enligt tillämpliga regler”.

Bakgrunden till tvisten och det omtvistade beslutet

14 Bakgrunden till tvisten är enligt punkterna 1–5 i den överklagade domen följande:

”1. Sökanden ... är moderbolaget i koncernen Bayerische Motoren Werke ... BMW:s huvudsakliga verksamhet består i tillverkning av bilar och motorcyklar av märkena BMW, MINI och Rolls-Royce.

2. Den 30 november 2010 ingav Förbundsrepubliken Tyskland en anmälan enligt artikel 6.2 i förordning nr [800/2008]. Anmälan avsåg ett stöd på det nominella beloppet 49 miljoner euro som Tyskland avsåg att bevilja enligt Investitionszulagengesetz 2010 (lag om investeringsstöd) av den 7 december 2008, i dess ändrade lydelse (BGBl. 2008 I, s. 2350, nedan kallad IZG). Stödet skulle gå till BMW:s uppförande av en produktionsanläggning i Leipzig (Tyskland) för tillverkning av elbilen i3 och den laddningsbara hybridbilen i8, i enlighet med riktlinjerna för statligt regionalstöd för 2007–2013 (EUT C 54, 2006, s. 13). I anmälan hänvisades till investeringskostnader på 392 miljoner euro ... och en stödnivå på 12,5 procent. Ett villkor för att stödet verkligen skulle betalas ut var att det godkändes av Europeiska kommissionen.

3. Efter att ha inhämtat vissa ytterligare uppgifter beslutade kommissionen den 13 juli 2011 att inleda det formella granskningsförfarandet enligt artikel 108.2 FEUF och erhöll därefter synpunkter från Förbundsrepubliken Tyskland i detta avseende. Den 13 december 2011 offentliggjordes beslutet ”Statligt stöd – Tyskland – Statligt stöd SA.32009 (11/C) (f.d. 10/N) – Stora investeringsprojekt – Stöd till BMW Leipzig – Uppmaning att inkomma med synpunkter enligt artikel 108.2 i EUF-fördraget” i *Europeiska unionens officiella tidning* (EUT C 363, 2011, s. 20). ...

...

5. Den 9 juli 2014 antog kommissionen [det omtvistade beslutet]. Artikel 1 i beslutet har följande lydelse:

’Det statliga stöd som [Förbundsrepubliken] Tyskland planerar att genomföra till förmån för [sökanden], till ett belopp av 45 257 273 euro är endast förenligt med den inre marknaden om det förblir begränsat till 17 miljoner euro (enligt 2009 års priser); det belopp som går utöver detta (28 257 273 euro) är oförenligt med den inre marknaden.

Stödet får därför bara beviljas till ett belopp på 17 miljoner euro.”

Förfarandet vid tribunalen och den överklagade domen

- 15 Klaganden väckte, genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 19 september 2014, talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet.
- 16 Freistaat Sachsen ansökte den 16 januari 2015 om att få intervensera till stöd för klaganden.
- 17 Genom beslut av den 11 maj 2015 biföll ordföranden på tribunalens femte avdelning interventionsansökan.
- 18 Genom den överklagade domen ogillade tribunalen talan i dess helhet.

Parternas yrkanden

- 19 Klaganden har i sitt överklagande yrkat att domstolen ska
 - upphäva den överklagade domen
 - ogiltigförklara det omtvistade beslutet i den del det slås fast att ett stöd på 28 257 273 euro, vilket motsvarar den del av stödet som överstiger 17 miljoner euro, är oförenligt med den inre marknaden eller, i andra hand, om och i den utsträckning som domstolen anser att målet inte är färdigt för avgörande, återförvisa målet till tribunalen,
 - i andra hand, ogiltigförklara det omtvistade beslutet, i den mån som beviljande av stöd som inte behöver anmälas för klagandens investeringsprojekt enligt artikel 6.2 i förordning nr 800/2008, förbjöds och förklarades vara oförenligt med den inre marknaden, i den mån som stödet översteg 17 miljoner euro, och
 - förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna, såväl i första instans som i målet om överklagande.
- 20 Kommissionen har yrkat att överklagandet ska ogillas och att klaganden ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.
- 21 Freistaat Sachsens yrkanden om ogiltigförklaring sammanfaller med klagandens. Freistaat Sachsen har även yrkat att kommissionen ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, såväl i första instans som i målet om överklagande.
- 22 Kommissionen har i sitt anslutningsöverklagande yrkat att domstolen ska
 - upphäva beslutet av den 11 maj 2015,

- upphäva beslutet om huruvida interventionen kan tas upp till prövning och ta hänsyn till de argument som intervenienten framfört utöver dem som åberopats i den överklagade domen,
 - pröva interventionsansökan i första instans och avslå denna, och
 - förplikta klaganden att ersätta rättegångskostnaderna.
- 23 Klaganden och Freistaat Sachsen har yrkat att anslutningsöverklagandet ska ogillas och att kommissionen ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

Prövning av anslutningsöverklagandet

- 24 Genom sitt anslutningsöverklagande kritiserar kommissionen tribunalen för att ha begått ett rättegångsfel, i den mening som avses i artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, som skadar dess intressen, eftersom tribunalen beslutade att godta Freistaat Sachsen som intervenient till stöd för klagandens yrkanden, i enlighet med artikel 40 andra stycket i stadgan. Som stöd för sitt överklagande har kommissionen åberopat tre grunder gällande åsidosättande av nämnda bestämmelse och felaktig kvalificering av de faktiska omständigheterna.
- 25 Klaganden och Freistaat Sachsen anser att anslutningsöverklagandet inte kan tas upp till prövning. I alla händelser ska anslutningsöverklagandet ogillas.
- 26 Det ska erinras om att i enlighet med artikel 256.1 andra stycket FEUF kan tribunalens avgöranden överklagas till domstolen, dock endast i rättsfrågor, ”i enlighet med de villkor och begränsningar som fastställs i stadgan”.
- 27 I detta avseende föreskrivs i artikel 56 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol att tribunalens slutliga avgöranden samt avgöranden av den rätten som endast delvis avgör sakfrågan eller som avgör en rättegångsfråga om bristande behörighet eller något annat processhinder får överklagas till domstolen inom två månader efter delgivningen av det avgörande som överklagas.
- 28 Dessutom föreskrivs i artikel 57 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol att en person som av tribunalen fått avslag på sin interventionsansökan enligt artikel 40 andra stycket kan överklaga till domstolen inom två veckor efter delgivning av avslagsbeslutet.
- 29 Det beslut genom vilket tribunalen godtar en interventionsansökan enligt artikel 40 andra stycket omfattas inte av någon av dessa två bestämmelser.
- 30 Dels avgör ett sådant beslut inte målet i sak och innebär inte ett avgörande i sakfrågan eller en rättegångsfråga om bristande behörighet eller något annat processhinder i den mening som avses i artikel 56 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, vilket kommissionen inte heller har bestritt i sitt anslutningsöverklagande.
- 31 Dels motsvarar det beslut genom vilket tribunalen bifaller en interventionsansökan inte det beslut som avses i artikel 57 första stycket i den stadgan, enligt vilket, tvärtemot, endast avslag på en interventionsansökan kan överklagas av den som ansöker om att intervensera.
- 32 Av dessa bestämmelser framgår det att stadgan för Europeiska unionens domstol inte ger en part i målet i första instans rätt att till domstolen överklaga det beslut genom vilket tribunalen bifaller en interventionsansökan.

- 33 Härav följer, såsom kommissionen för övrigt har medgett, att beslutet av den 11 maj 2015, genom vilket tribunalen biföll Freistaat Sachsens interventionsansökan, i enlighet med artikel 40 andra stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, inte kunde bli föremål för ett överklagande.
- 34 Kommissionen har dock gjort gällande att tribunalens beslut att godta denna intervenient kan bli föremål för ett anslutningsöverklagande, i enlighet med artikel 178.1 och 2 i domstolens rättegångsregler, som är riktat mot den överklagade domen, vilken avslutar förfarandet i första instans, eftersom godkännandet av intervenienten utgör ett rättegångsfel, i den mening som avses i artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, som kränker den överklagandes intressen.
- 35 Domstolen kan inte godta denna argumentation.
- 36 Dels krävs enligt artikel 178.1 i domstolens rättegångsregler att ett anslutningsöverklagande ska avse ett upphävande, helt eller delvis, av "tribunalens avgörande".
- 37 Även om denna bestämmelse, till skillnad från artikel 169.1 i rättegångsreglerna, inte anger att det upphävande som avses i överklagandet ska ha anknytning till tribunalens avgörande "såsom detta framgår av domslutet eller av slutet i beslutet" kvarstår dock, vilket redan påpekats i punkt 31 i förevarande dom, att det beslut genom vilket tribunalen godtar en interventionsansökan inte är ett beslut som kan överklagas i den mening som avses i artikel 56 första stycket och artikel 57 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol.
- 38 Dels föreskrivs i artikel 178.2 i domstolens rättegångsregler att ett anslutningsöverklagande även får avse upphävandet av ett uttryckligt eller tyst beslut i frågan huruvida talan vid tribunalen "kunde tas upp till prövning".
- 39 Det beslut genom vilket tribunalen bifaller en interventionsansökan saknar emellertid betydelse för huruvida huvudtalan kan prövas då interventionen är accessoriskt till denna (se, för ett likande resonemang, dom av den 10 november 2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital/kommissionen, C-449/14 P, EU:C:2016:848, punkt 121, samt där angiven rättspraxis, samt beslut av den 19 juli 2017, Lysoform Dr. Hans Rosemann och Ecolab Deutschland/ECHA, C-663/16 P, ej publicerad, EU:C:2017:568, punkt 47).
- 40 Av detta följer att unionsrätten inte innehåller någon bestämmelse som kan utgöra en rättslig grund som ger en part rätt att vid domstolen överklaga ett beslut genom vilket tribunalen har bifallit en interventionsansökan.
- 41 Inget av de argument som kommissionen har anfört är sådant att denna slutsats kan ifrågasättas.
- 42 I den mån som kommissionen hävdar att bifall till en interventionsansökan i strid med artikel 40 andra stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol utgör ett "rättegångsfel", i den mening som avses i artikel 58 första stycket i stadgan, som kränker dess intressen, är det, för det första, tillräckligt att notera att det enda syftet med den sistnämnda bestämmelsen är att ange de rättsfrågor som kan åberopas till stöd för ett överklagande och inte att fastställa vilken kategori av beslut som kan bli föremål för ett sådant överklagande, vilka definieras i artikel 56 första stycket och artikel 57 första stycket i stadgan. Artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol kan därför inte utvidga denna kategori av beslut utöver dessa sistnämnda bestämmelser.
- 43 I den mån som kommissionen har anfört att det av den rättspraxis som följer av domstolens dom av den 29 november 2007, Stadtwerke Schwäbisch Hall m.fl./kommissionen (C-176/06 P, ej publicerad, EU:C:2007:730), framgår att domstolen är skyldig att på eget initiativ pröva om en interventionsansökan vid tribunalen kan tas upp till prövning om intervenienten lämnar in ett anslutningsöverklagande eller, som i det aktuella fallet, lämnar in en svarsskrivelse i huvudöverklagandet, är, för det andra, dess argument ogrundade.

- 44 Sålösom domstolen påpekade i punkt 18 i samma dom, är det riktigt att domstolen, efter överklagande enligt artikel 56 i stadgan, om så krävs på eget initiativ, är skyldig att pröva huruvida talan om ogiltigförklaring kan tas upp till prövning och, i enlighet därmed, grunden om åsidosättande av villkoret i artikel 263 fjärde stycket FEUF, enligt vilken en sökande endast kan yrka att ett beslut som inte är riktat till mottagaren ska ogiltigförklaras om denna är direkt och personligen berörd av det.
- 45 Sökandens berättigade intresse av att få saken prövad vilket ger denne talerätt i den mening som avses i den bestämmelsen, avgör huruvida talan kan tas upp till prövning vid tribunalen för att få ett beslut ogiltigförklarat. Att bifalla en ansökan om intervention i enlighet med artikel 40 andra stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol påverkar, vilket redan framgår av punkt 39 i förevarande dom, däremot inte huruvida en sådan talan kan tas upp till prövning. Ett analogislut till följd av den rättspraxis som följer av domen av den 29 november 2007, Stadtwerke Schwäbisch Hall m.fl./kommissionen (C-176/06 P, ej publicerad, EU:C:2007:730), låter sig därför inte göras.
- 46 I den mån som kommissionen vid förhandlingen åberopade domen av den 14 april 2005, Gaki-Kakuri/domstolen (C-243/04 P, ej publicerad, EU:C:2005:238), i vilken domstolen i punkterna 33 och 34 i den domen prövade en talan om åsidosättande av artikel 48.1 i rättegångsreglerna om sent ingiven bevisning, är det, för det tredje, tillräckligt att konstatera att en sådan talan i det målet syftade till att ogiltigförklara ett avgörande från tribunalen i den mening som avses i artikel 56 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, nämligen i det aktuella fallet ett avgörande i sak.
- 47 Det är just detta som inte är syftet med det anslutningsöverklagande som kommissionen har infört i det aktuella fallet. Sålösom kommissionen uttryckligen har anfört i sitt överklagande har den senare yrkat att domstolen ska ogiltigförklara, inte den överklagade domen som avgjorde målet i sak, utan endast det avgörande genom vilket tribunalen godtog en interventionsansökan, vilket inte är ett "avgörande" i den mening som avses i artikel 56 första stycket.
- 48 För det fjärde har kommissionen hävdatt att bifall till en ansökan om intervention i första instans ger självständiga rättsliga verkningar som påverkar dess processuella ställning i fråga om överklagande negativt. Intervenienten kan nämligen genom sina argument utvidga föremålet för talan vid tribunalen, så att både domstolen, i ett överklagande, och tribunalen, vid en återförvisning i händelse av upphävande av den överklagade domen, behöver pröva ytterligare argument. Tribunalen skulle dessutom, utan rättslig prövning av domstolen, kunna utveckla en praxis som inte uppfyller villkoren i artikel 40 i stadgan för Europeiska unionens domstol. Dessutom kan en intervenient som bryter mot denna bestämmelse överklaga ett avgörande från tribunalen.
- 49 I detta avseende är det först och främst nödvändigt att konstatera att bifall till en interventionsansökan, tvärt emot vad kommissionen har hävdatt, inte i något fall kan leda till att föremålet för talan vid tribunalen utvidgas.
- 50 Enligt artikel 40 fjärde stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol får nämligen en part som har tillåtits att intervensera vid tribunalen inte ändra föremålet för tvisten, såsom den avgränsas av huvudparternas slutsatser och grunder. Av detta följer att en intervenients argument endast kan upptas till prövning i den mån de faller inom de ramar som uppställts genom parternas yrkanden och grunder (se, bland annat, dom av den 10 november 2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital/kommissionen, C-449/14 P, EU:C:2016:848, punkt 114, och dom av den 25 oktober 2017, kommissionen/rådet (CMR-15), C-687/15, EU:C:2017:803, punkt 23). En intervenient har inte rätt att åberopa nya grunder som skiljer sig från dem som sökanden åberopat (dom av den 10 november 2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital/kommissionen, C-449/14 P, EU:C:2016:848, punkt 121).
- 51 Vidare, i den mån kommissionen genom sina argument hävdatt att bifall till en interventionsansökan skulle kunna påverka rätten till ett effektivt rättsmedel, bör det betonas att unionsrätten, särskilt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, mot bakgrund av

garantierna i artikel 18 och artikel 19.2 i densamma, inte kräver prövning i flera instanser. Det enda som krävs är att det finns möjlighet till domstolsprövning. Principen om ett effektivt rättsmedel ger således tillgång till en prövning i tribunalen men inte till flera instanser (se, bland annat, dom av den 28 juli 2011, Samba Diouf, C-69/10, EU:C:2011:524, punkt 69; dom av den 30 maj 2013, F, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punkt 44, och dom av den 19 juni 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 57).

- 52 I förevarande fall har det inte bestritts att kommissionen, vid tribunalen, kunde uttala sig om huruvida interventionsansökan kunde tas upp till prövning med hänsyn till de krav som anges i artikel 40 andra stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol.
- 53 Det bör dessutom understrykas att om tribunalen hade bifallit klagandens talan om ogiltigförklaring skulle kommissionen ha rätt att i ett överklagande bestrida de argument som intervenienten lade fram till stöd för klagandens yrkanden, vilka tribunalen i förekommande fall hade godtagit.
- 54 Det är visserligen riktigt att en part som har tillåtits intervensera vid tribunalen, och som inte är en medlemsstat eller en unionsinstitution, enligt artikel 56 andra stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol beviljas ställning som "part" vid domstolen och att den därför kan överklaga till domstolen för att bestrida det ifrågasatta beslutets lagenlighet. Det följer även av nämnda bestämmelse att en intervenient vid tribunalen, då denne betraktas som part och inte som intervenient, har rätt att i ett överklagande som inges av en annan part inge svarsskrivelse med stöd av artikel 172 i domstolens rättegångsregler (se dom av den 11 februari 1999, Antillean Rice Mills m.fl./kommissionen, C-390/95 P, EU:C:1999:66, punkterna 20–22).
- 55 Det bör dock noteras att varje person, i enlighet med artikel 40 andra stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, får intervensera i ett överklagandeförfarande om de kan motivera att de har ett intresse av utgången av den tvist som underställts domstolen. Dessutom kan en intervenient, i enlighet med artikel 56 andra stycket i stadgan, intervensera vid tribunalen endast om den kan visa att han eller hon direkt berörs av tribunalens beslut. Slutligen, och under alla omständigheter, har alla parter i överklagandeförfarandet, vilket redan framgår av punkt 53 i förevarande dom, rätt att bestrida de grunder och argument som åberopats av en intervenient vid tribunalen som deltar i förfarandet.
- 56 Följaktligen ska det anslutningsöverklagande som kommissionen lämnat in avvisas.

Prövning av huvudöverklagandet

- 57 Genom överklagandet har klaganden, med stöd av Freistaat Sachsen, åberopat två grunder. Den första grunden avser ett åsidosättande av artikel 107.3 FEUF. Den andra grunden avser överträdelse av artikel 288 FEUF, artiklarna 3 och 13.1 i förordning nr 800/2008 samt principen om icke-diskriminering.

Den första grunden

- 58 Med sin första grund, som är uppdelad i fyra delar, har klaganden gjort gällande att tribunalen har åsidosatt artikel 107.3 FEUF genom att i punkterna 145–149 i den överklagade domen finna att stödet i fråga inte var nödvändigt enbart på grund av att dess belopp, i strid med punkt 33 i 2009 års meddelande, översteg skillnaden mellan nettokostnaderna för investeringen i den stödberättigade regionen och kostnaderna för en investering i en annan region, utan att ha kontrollerat om detta stöd snedvridit konkurrensen.

Den första, den andra och den tredje grunden

– Parternas argument

- 59 Med den första grundens första del har klaganden anfört att tribunalen utgått från antagandet att allt stöd som inte är nödvändigt för att kompensera skillnaden i kostnader mellan en investering i en stödberättigad region och en investering i en annan region ger upphov till en snedvridning av konkurrensen.
- 60 En sådan presumtion skulle dock strida mot artikel 107 FEUF, eftersom bedömningen av stöd enligt den bestämmelsen kräver en undersökning av risken för snedvridning av konkurrensen i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, fastställandet av stödets konsekvenser med hänsyn till omständigheterna i fallet, i enlighet med artikel 107.3 c FEUF, samt en avvägning av stödets negativa effekter och dess positiva effekter. Kommissionen skulle därför vara skyldig att definiera den berörda marknaden och fastställa sökandens ställning på den marknaden.
- 61 Genom den första grundens andra del har klaganden gjort gällande att den överklagade domen inte är förenlig med domstolens praxis.
- 62 Det framgår nämligen av dess praxis, och särskilt av punkt 57 i domen av den 30 april 2009, kommissionen/Italien och Wam (C-494/06 P, EU:C:2009:272), att kommissionen ska undersöka om stödet kan påverka handeln mellan medlemsstaterna och snedvrider konkurrensen genom att i sitt beslut ange relevanta uppgifter om deras förutsebara effekter.
- 63 Domstolen slog dessutom i punkt 41 i domen av den 19 juli 2016, Kotnik m.fl., (C-526/14, EU:C:2016:570) fast att antagandet av ett meddelande inte befriar kommissionen från skyldigheten att undersöka de särskilda omständigheterna vid tillämpningen av artikel 107.3 FEUF.
- 64 Slutligen följer det av domen av den 6 september 2017, Intel/kommissionen (C-413/14 P, EU:C:2017:632), att det, då reglerna om statligt stöd är en del av konkurrensreglerna i EUF-fördraget, inte skulle vara logiskt att underlåta en undersökning av effekterna av stöd i samband med tillämpningen av artikel 107 FEUF, medan en sådan undersökning krävs för tillämpningen av artiklarna 101 och 102 FEUF.
- 65 Med den första grundens tredje del har klaganden kritiserat tribunalen för att ha gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att inte slå fast att kommissionen under det formella granskningsförfarandet enligt artikel 108.2 FEUF hade underlåtit att utöva sina utredningsbefogenheter för att undanröja den osäkerhet som rådde när det gällde definitionen av den berörda marknaden och dess ställning på den, trots att dessa faktorer i sig hade motiverat att inleda ett sådant förfarande.
- 66 Det framgår dock av 2009 års meddelande att kommissionen är skyldig att definiera de berörda marknaderna och att detta, förutsatt att betydande marknadsandelar betraktas som en indikator på en snedvridning av konkurrensen, motiverar en fördjupad bedömning.
- 67 Om kommissionen i detta fall hade definierat den berörda marknaden och marknadsandelarna på ett korrekt sätt, skulle den ha funnit att handeln inte skulle ha påverkats i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset, i den mening som avses i artikel 107.3 c FEUF, och inte heller ha ansett det nödvändigt att minska stödbeloppet.
- 68 Kommissionen anser att de tre första delarna av den första grunden inte kan prövas och hävdar i huvudsak att de utgör nya grunder eller att de inte uppfyller kraven i domstolens rättegångsregler. Kommissionen anser under alla omständigheter att dessa delar av den första grunden saknar fog.

– Domstolens bedömning

- 69 När det gäller huruvida de första tre delarna av den första grunden kan prövas är det först och främst nödvändigt att erinra om att i enlighet med artikel 170.1 i domstolens rättegångsregler får föremålet för talan vid tribunalen inte ändras i överklagandet. I mål om överklagande är domstolen endast behörig att pröva den rättsliga bedömningen av de grunder som åberopats i den lägre instansen. En part kan således inte för första gången vid domstolen åberopa en grund som parten inte har åberopat vid tribunalen, eftersom detta skulle innebära att vederbörande i så fall kunde anhängiggöra en mer omfattande tvist vid domstolen, vars behörighet härvidlag är begränsad, än den som tribunalen haft att pröva (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 17 september 2015, Total/kommissionen, C-597/13 P, EU:C:2015:613, punkt 22, och dom av den 20 december 2017, Comunidad Autónoma de Galicia och Retegal/kommissionen, C-70/16 P, EU:C:2017:1002, punkt 88).
- 70 I förevarande fall har emellertid kommissionen felaktigt kritiserat klaganden för att för första gången i det aktuella överklagandet ta upp åsidosättandet av artikel 107.1 FEUF till stöd för de tre första delarna av den första grunden. Även om klaganden i sina argument till stöd för den delen av den första grunden hänvisar till den bestämmelsen, konstateras att klaganden genom detta argument otvetydigt har kritiserat tribunalen för att ha åsidosatt artikel 107.3 FEUF och inte nämnda bestämmelse, på den grunden att tribunalen vid sin granskning av stödets förenlighet gjorde en felaktig bedömning av huruvida stödet var nödvändigt.
- 71 Enligt domstolens fasta praxis framgår det vidare av artikel 256.1 andra stycket FEUF, av artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol och av artikel 168.1 d i domstolens rättegångsregler att det i ett överklagande klart ska anges på vilka punkter den överklagade domen ifrågasätts samt vilka de rättsliga grunder som särskilt åberopas till stöd för yrkandet om upphävande är. Det krävs i detta avseende enligt artikel 169.2 i rättegångsreglerna att det genom åberopade grunder och argument avseende rättsliga omständigheter i detalj ska anges på vilka punkter klaganden anser att tribunalens avgörande är felaktigt (dom av den 20 september 2016, Mallis m.fl./kommissionen och ECB, C-105/15 P–C-109/15 P, EU:C:2016:702, punkterna 33 och 34 och där angiven rättspraxis).
- 72 I förevarande fall är det dock fel av kommissionen att påstå att den första och den tredje delen av den första grunden inte uppfyller dessa krav. Det framgår nämligen klart av de argument som klaganden lagt fram till stöd för denna del av den första grunden att klaganden kritiserar tribunalen, genom att uttryckligen hänvisa till punkterna 145–149 i den överklagade domen, för att den har gjort sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att underlåta att, vid bedömningen av stödets förenlighet med den inre marknaden, å ena sidan, undersöka om detta stöd kan snedvrída konkurrensen på marknaden i fråga och, å andra sidan, definiera den aktuella marknaden och vilken ställning den har på denna marknad.
- 73 Slutligen ska det, i den mån kommissionen har anfört att den andra delen av den första grunden inte kan upptas till prövning, eftersom den vilar på ett åsidosättande av artikel 107.3 FEUF, erinras om att de påståenden som gjorts av denna institution, och i slutet av vilka kommissionen kritiserar klaganden för att åberopa en ”grund som inte kan tas upp till prövning i sak”, inte gör det möjligt att förstå varför denna grund inte kan tas upp till prövning.
- 74 Härav följer att de tre första delarna av den första grunden kan tas upp till prövning.
- 75 När det gäller huruvida klaganden har fog för den första grunden erinras om att tribunalen i samband med prövningen av sökandens invändningar rörande förenligheten hos det regionala stödet i fråga till förmån för ett stort investeringsprojekt enligt artikel 107.3 FEUF, i punkterna 83–142 i den överklagade domen, vilka inte är föremål för detta överklagande, fann att stödets stimulans effekt och proportionalitet, vilket stöd uppgick till 49 miljoner euro, motsvarade skillnaden mellan

nettokostnaderna för en investering i München och nettokostnaderna för en investering i Leipzig, i enlighet med punkterna 21, 22, 25 respektive 33 i 2009 års meddelande, vilket särskilt framgår av punkterna 119 och 131 i nämnda dom, till ett belopp av 17 miljoner euro.

- 76 I punkterna 143–150 i den överklagade domen underkände tribunalen dessutom klagandens invändningar mot kommissionens underlåtenhet att undersöka förekomsten av en snedvridning av konkurrensen. I detta avseende fann tribunalen i punkterna 145 och 146 i samma dom att stödets proportionalitet inte hade påvisats, i enlighet med punkt 33 i 2009 års meddelande, för den del av stödet som översteg 17 miljoner euro och att kommissionen hade kunnat utgå från den negativa effekten av detta stöd till följd av en eventuell snedvridning av konkurrensen. I punkterna 147–149 i den överklagade domen slog tribunalen fast att denna bedömning framför allt bekräftades genom punkterna 7 och 52 i meddelandet, som visade att kommissionen var tvungen att väga de positiva och negativa effekterna av det stöd som avses i det meddelandet endast när den fastställde att ett stöd var nödvändigt som ett incitament för att genomföra investeringen i den berörda regionen. Tribunalen drog slutsatsen att det i detta fall inte ankom på kommissionen att göra en ekonomisk analys av den aktuella situationen på den berörda marknaden.
- 77 Genom sina argument till stöd för de första tre delarna av den första grunden avser klaganden i huvudsak att ifrågasätta de sistnämnda bedömningarna genom att kritisera tribunalen för att ha slagit fast att stödet i fråga inte uppfyllde det proportionalitetskrav som anges i punkt 33 i 2009 års meddelande, enbart på grund av att stödbeloppet, i strid med den bestämmelsen, överskred skillnaden mellan nettokostnaderna för en investering i den stödberättigade regionen och nettokostnaderna för en investering i en annan region, utan att efter en avvägning mellan de positiva och negativa effekterna av detta stöd ha visat att stödet skulle snedvrída konkurrensen på den berörda marknaden.
- 78 Klaganden har med dessa argument inte ifrågasatt giltigheten av 2009 års meddelande vad gäller bestämmelserna i EUF-fördraget, bland annat artikel 107.3 FEUF. Det ska särskilt anges att klaganden inte avser att med överklagandet ifrågasätta tribunalens beslut att i punkt 96 i den överklagade domen inte pröva klagandens argument härvidlag i första instans.
- 79 I detta sammanhang bör det i samband med prövningen av denna grund erinras om att bedömningen av om stödåtgärder är förenliga med den inre marknaden i enlighet med artikel 107.3 FEUF omfattas av kommissionens exklusiva befogenhet. Kommissionens utövande av denna befogenhet kan bli föremål för unionsdomstolarnas prövning (dom av den 19 juli 2016, Kotnik m.fl., C-526/14, EU:C:2016:570, punkt 37 och där angiven rättspraxis).
- 80 Kommissionen har härvidlag ett stort utrymme för skönsmässig bedömning i vilket ingår att göra komplicerade ekonomiska och sociala bedömningar (dom av den 19 juli 2016, Kotnik m.fl., C-526/14, EU:C:2016:570, punkt 38 och där angiven rättspraxis).
- 81 I samband med utövandet av detta utrymme för skönsmässig bedömning får kommissionen anta riktlinjer för att fastställa de kriterier som ska utgöra grunden för att bedöma om de stödåtgärder som planeras av medlemsstaterna är förenliga med den inre marknaden (dom av den 19 juli 2016, Kotnik m.fl., C-526/14, EU:C:2016:570, punkt 39).
- 82 Kommissionen begränsar, genom att anta förhållningsregler och offentliggöra dessa och genom att tillkännage att den fortsättningsvis ska tillämpa dem på de fall som omfattas av dem, själv utrymmet för sin skönsmässiga bedömning och riskerar, om den frångår dessa regler, att dömas för att ha åsidosatt allmänna rättsprinciper såsom likabehandlingsprincipen eller principen om skydd för berättigade förväntningar (dom av den 19 juli 2016, Kotnik m.fl., C-526/14, EU:C:2016:570, punkt 40 och där angiven rättspraxis).

- 83 Såsom sökanden helt riktigt har påpekat kan kommissionen inte, genom antagandet av uppföranderegler, avstå från att utöva det utrymme för skönmässig bedömning som kommissionen har tilldelats genom artikel 107.3 FEUF. Antagandet av ett meddelande såsom 2009 års meddelande fråntar således inte kommissionen dess skyldighet att undersöka de specifika särskilda omständigheter som åberopats av en medlemsstat i ett specifikt fall för att hävda en direkt tillämpning av artikel 107.3 FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 juli 2016, Kotnik m.fl., C-526/14, EU:C:2016:570, punkt 41 och där angiven rättspraxis).
- 84 Som generaladvokaten påpekade i punkt 60 i sitt förslag till avgörande hävdade varken klaganden eller Freistaat Sachsen att Förbundsrepubliken Tyskland hade åberopat särskilda omständigheter som skulle motivera en direkt tillämpning av artikel 107.3 FEUF på de faktiska omständigheterna i målet.
- 85 Det har emellertid inte i samband med detta överklagande bestritts att tribunalen på ett korrekt sätt, i punkterna 83–142 i den överklagade domen, fann att det aktuella stödet, såsom framgår av punkt 75 i förevarande dom, inte uppfyllde kravet på proportionalitet, i enlighet med punkt 33 i 2009 års meddelande, på grund av att stödbeloppet överstiger skillnaden mellan nettokostnaderna för en investering i München och nettokostnaderna för en investering i Leipzig, vilket dessutom motsvarade det stöd som anses nödvändigt som en stimulansseffekt, i enlighet med punkterna 21, 22 och 25 i det meddelandet. Såsom tribunalen påpekade i punkterna 118 och 145 i den överklagade domen, måste i enlighet med punkt 29 i domen ”regionalstödet, för att vara proportionerligt, ... begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att investeringen ska göras i den stödberättigade regionen”.
- 86 Under dessa omständigheter ska det konstateras att tribunalen gjorde en korrekt tolkning av punkt 52 i 2009 års meddelande, när den i punkt 148 i den överklagade domen slog fast att kommissionen inte var skyldig att göra en avvägning mellan, å ena sidan, de positiva effekterna av detta stöd, som, enligt punkterna 11–36 i det meddelandet, var resultatet av granskningen av stimulansseffekten och stödets proportionalitet, och, å andra sidan, de negativa effekterna av detta stöd, vilket i sin tur, i enlighet med punkterna 37–51 i det meddelandet, innebär en bedömning av stödets effekter på konkurrensen på den berörda marknaden.
- 87 Det framgår klart av villkoren i punkt 52 i 2009 års meddelande att när kommissionen fastställde att ett stöd inte var nödvändigt ”som ett incitament” för att genomföra investeringen i den berörda regionen befriades den från att göra en avvägning mellan de positiva effekterna och de negativa effekterna av regionalstöd till ett stort investeringsprojekt.
- 88 Såsom redan framgår av punkt 85 i förevarande dom och som tribunalen själv i huvudsak har noterat i punkterna 108 och 128 i den överklagade domen, utan att klaganden har invänt mot det i samband med detta överklagande, sammanfaller emellertid villkoret om stödets stimulansseffekt i detta fall med det villkor som gäller stödets proportionalitet, eftersom det aktuella stödbeloppet, som anses uppfylla det senare villkoret, exakt motsvarar det belopp som krävs som en stimulansseffekt.
- 89 För övrigt kan, som generaladvokaten har påpekat i punkt 51 i sitt förslag till avgörande, ett stöd som överstiger vad som är nödvändigt för att en investering ska göras i en stödberättigad region inte anses vara förenligt med den inre marknaden enbart på grund av att det inte leder till negativa effekter på konkurrensen.
- 90 Efter att ha konstaterat att stödet i fråga inte uppfyllde det krav på proportionalitet som anges i punkt 33 i 2009 års meddelande kunde tribunalen i punkt 146 i den överklagade domen anta att kommissionen, i enlighet med punkt 52 i det meddelandet, i samband med granskningen av stödets förenlighet med den inre marknaden mot bakgrund av de villkor som anges i det meddelandet, kunde utgå ifrån att den ledde till en snedvridning av konkurrensen på den berörda marknaden.

- 91 Härav följer att kommissionen av samma skäl inte heller var skyldig att, för att kunna bedöma stödets förenlighet mot bakgrund av samma villkor, definiera den berörda marknaden. Det var därför utan att göra sig skyldig till felaktig rättstillämpning som tribunalen i punkt 149 i den överklagade domen slog fast att kommissionen inte var skyldig att i samband med denna bedömning fastställa den ställning som klaganden hade på denna marknad.
- 92 Det ska anges att det, tvärtemot vad klaganden har påstått, på intet sätt av ovanstående resonemang följer att kommissionen var undantagen från skyldigheten att fastställa att ett stöd uppfyller samtliga villkor i artikel 107.1 FEUF, bland annat snedvridning av konkurrensen, för att kunna kvalificera en åtgärd som statligt stöd i den mening som avses i den bestämmelsen (se, bland annat, dom av den 21 december 2016, kommissionen/World Duty Free Group m.fl., C-20/15 P och C-21/15 P, EU:C:2016:981, punkt 53).
- 93 Det ska påpekas att granskningen av huruvida en nationell åtgärd är förenlig med artikel 107.3 FEUF under alla omständigheter kräver att åtgärden utgör ”statligt stöd” i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF.
- 94 Härav följer att kommissionen, för att konstatera förekomsten av ”statligt stöd” i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, ska undersöka huruvida de aktuella stöden kan snedvrida konkurrensen, genom att i sitt beslut redogöra för deras förutsebara verkan (dom av den 30 april 2009, kommissionen/Italien och Wam, C-494/06 P, EU:C:2009:272, punkt 57).
- 95 Det bör dock erinras om att klaganden till stöd för denna grund inte, såsom anges i punkt 70 i förevarande dom, och för övrigt inte heller i den andra grunden för överklagandet, har åberopat något argument om påstått åsidosättande av artikel 107.1 FEUF.
- 96 Följaktligen kan överklagandet inte vinna bifall på den första grundens tre första delar.

Den första grundens fjärde del

– Parternas argument

- 97 Med den första grundens fjärde del har klaganden hävdatt att tribunalen missuppfattat de faktiska omständigheterna och bevisningen genom att anse att ett stöd på 17 miljoner euro skulle ha varit tillräckligt för att utlösa investeringsbeslutet. Ett stöd med ett sådant belopp hade nämligen inte förutsetts inom ramen för klagandens beslutsprocess, eftersom beslutet om valet av anläggning antogs på grund av beviljande av stöd på omkring 50 miljoner euro.
- 98 Kommissionen har gjort gällande att den första grundens fjärde del inte kan prövas i sak, och under alla omständigheter saknar fog.

– Domstolens bedömning

- 99 Enligt fast rättspraxis ska en klagande enligt artikel 256 FEUF, artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol och artikel 168.1 d i domstolens rättegångsregler exakt ange vilka bevis som tribunalen har missuppfattat och visa vilka bedömningsfel som klaganden anser har orsakat denna missuppfattning hos tribunalen. Det ska dessutom från handlingarna i målet vara uppenbart att tribunalen missuppfattat bevisningen eller de faktiska omständigheterna, utan att domstolen ska behöva göra en ny bedömning därav (se, bland annat, dom av den 6 november 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/kommissionen, kommissionen/Scuola Elementare Maria Montessori och kommissionen/Ferracci, C-622/16 P–C-624/16 P, EU:C:2018:873, punkt 86).

- 100 I förevarande mål konstateras att klaganden har begränsat sig till att kritisera tribunalen för att ha missuppfattat de faktiska omständigheterna och bevisningen genom att anse att ett stöd på 17 miljoner euro var tillräckligt för att uppmuntra företaget att genomföra investeringen i fråga utan att, i strid med de krav som anges i punkt 71 i förevarande dom, ange de omständigheter i den överklagade domen som ifrågasätts, eller ange skälen till att tribunalen kommit till slutsatser som uppenbart strider mot handlingarna i akten eller tillmätt dem en sådan räckvidd som de uppenbarligen saknar.
- 101 Härav följer att klaganden, under förevändning att kritisera tribunalen för en missuppfattning, faktiskt har för avsikt att få till stånd en ny bedömning av fakta och bevis från domstolen för att ersätta tribunalens bedömning, vilket inte omfattas av domstolens behörighet i ett mål om överklagande.
- 102 Den första grundens fjärde del kan följaktligen inte prövas.
- 103 Av det anförda framgår att den första grunden delvis inte kan prövas, delvis inte kan leda till bifall till överklagandet.

Den andra grunden

Parternas argument

- 104 Med sin andra grund, som består av två delar, har klaganden kritiserat tribunalen för att ha gjort sig skyldig till flera fall av felaktig rättstillämpning när den i punkterna 165–181 i den överklagade domen slog fast att kommissionen på ett korrekt sätt hade begränsat stödet i fråga till ett belopp som var lägre än det tröskelvärde för individuell anmälan som fastställs i artikel 6.2 i förordning nr 800/2008.
- 105 Genom den andra grundens första del har klaganden gjort gällande att tribunalen därigenom i den överklagade domen åsidosatte artikel 288 FEUF samt artiklarna 3 och 13.1 i förordning nr 800/2008.
- 106 När det för det första gäller åsidosättandet av artikel 288 FEUF har klaganden kritiserat tribunalen för att ha gjort det möjligt för kommissionen att, genom att anta det omtvistade beslutet, medge undantag från förordning nr 800/2008, eftersom den förklaring om stödets förenlighet som följer av artikel 13.1 i den förordningen endast skulle inskränkas till en presumtion.
- 107 Klaganden har hävdat att även om kommissionen är behörig att förklara stöd som anmälts som oförenligt med den inre marknaden när stödbeloppet överskrider det tröskelvärde för individuell anmälan som fastställs i artikel 6.2 i förordning nr 800/2008, skulle normhierarkin förhindra att den berörda institutionen kunde förklara den del av ett sådant stöd som inte överskrider tröskelvärdet förenligt med den inre marknaden. Tribunalen underlät att ta hänsyn till att kommissionen genom att anta förordningen har överfört befogenheten att bedöma stödets förenlighet med den inre marknaden till medlemsstaterna, vad gäller belopp som inte överstiger det tröskelvärdet.
- 108 Förordning nr 800/2008 bygger på en övergripande bedömning av regionalstödet positiva effekter och negativa effekter, inbegripet eventuell snedvridning av konkurrensen som stödet ger upphov till. Denna övergripande bedömning framgår av artikel 6.2 i den förordningen genom fastställandet av ett tröskelvärde över vilken det regionala utvecklings- och sammanhållningsmålet skulle uppväga eventuell snedvridning av konkurrensen. I den förordningen förtydligades således på ett tvingande sätt den avvägning som krävs enligt artikel 107.3 c FEUF mellan de positiva effekterna och de negativa effekterna av regionalstöd.

- 109 Härav följer att förordning nr 800/2008 ger stödberättigade företag rätt att säkerställa att stöd som beviljas i enlighet med den förordningen anses vara förenliga med den inre marknaden. Den förordningen skulle således ge medlemsstaterna möjlighet att antingen anmäla stöd till ett belopp som överstiger det tröskelvärde för individuell anmälan som anges i förordningen eller, utan att göra anmälan, bevilja stöd som inte överstiger ett sådant tröskelvärde. Det synsätt som tribunalen tillämpade i den överklagade domen skulle dock leda till att den medlemsstat som anmäler stöd som överskrider detta tröskelvärde skulle förlora fördelen av det i förordning nr 800/2008 föreskrivna undantaget, genom att underställa sådant stöd kommissionens bedömning. Ett sådant resultat skulle strida mot vad som anges i fotnot 56 i 2009 års meddelande, om att ett stöd fortfarande kan beviljas upp till tröskelvärdet för individuell anmälan.
- 110 Denna tolkning stöds av artikel 7.2 och 7.3 i förordning nr 659/1999, som ger den berörda medlemsstaten möjlighet att ändra den anmälda åtgärden under det formella granskningsförfarandet. Medlemsstaten kan därför inte tvingas att avstå från att lämna in en anmälan för att få bevilja stöd som inte överskrider det tröskelvärde för individuell anmälan som fastställs i artikel 6.2 i förordning nr 800/2008. Skäl 7 i den sistnämnda förordningen grundar sig också på det ömsesidiga beroendet mellan förfarandet för individuell anmälan och gruppundantaget, eftersom kommissionen enligt det skälet, inom ramen för förfarandet för individuell anmälan, är skyldig att bedöma stödet på grundval av de villkor som anges i den förordningen.
- 111 Denna argumentation bekräftas även av rättspraxis om stödordningar, vilket särskilt framgår av domen av den 6 mars 2002, Diputación Foral de Álava m.fl./kommissionen (T-127/99, T-129/99 och T-148/99, EU:T:2002:59, punkterna 228 och 229), i vilken tribunalen slog fast att individuellt stöd som inte omfattas helt av ett beslut om godkännande av den allmänna stödordningen i fråga endast kan kontrolleras av kommissionen om det beviljade stödet överskrider det takbelopp som fastställs i beslutet.
- 112 När det för det andra gäller åsidosättandet av artiklarna 3 och 13.1 i förordning nr 800/2008 har klaganden gjort gällande att det följer av de bestämmelserna att ett stöd, vars belopp inte överstiger tröskelvärdet för individuell anmälan och som uppfyller villkoren i den förordningen, är förenligt med den inre marknaden. Sådant stöd bör därför betraktas som befintligt stöd i den mening som avses i artikel 1 b i förordning (EG) nr 659/1999 och behöver därför inte anmälas till kommissionen i enlighet med artikel 108.3 FEUF.
- 113 Med den andra grundens andra del har klaganden gjort gällande att den överklagade domen strider mot principen om icke-diskriminering, eftersom dess konkurrenter skulle ha rätt att, med stöd av IZG, kräva stöd som inte överstiger det tröskelvärde för individuell anmälan som föreskrivs i artikel 6.2 i förordning nr 800/2008.
- 114 Kommissionen anser att den andra grunden inte kan tas upp till prövning, eftersom det rör sig om en ny grund. Under alla omständigheter saknar klaganden fog för denna grund.

Domstolens bedömning

- 115 Med sin andra grund har klaganden i huvudsak kritiserat tribunalen för att ha åsidosatt artikel 288 FEUF, genom att missuppfatta medlemsstaternas befogenheter, liksom artiklarna 3 och 13.1 i förordning nr 800/2008 och principen om icke-diskriminering, genom att i punkterna 165–181 i den överklagade domen slå fast att kommissionen hade rätt att dra slutsatsen att stödet i fråga var oförenligt med den inre marknaden med avseende på den del av stödet som inte uppnådde det tröskelvärde för individuell anmälan som fastställs i artikel 6.2 i den förordningen för regionalstöd som beviljats stora investeringsprojekt.

- 116 Denna grund syftar således till att hävda att den överklagade domen utgör felaktig rättstillämpning genom att den avser prövningen av förenligheten hos den del av stödet som anses förenlig med kravet på proportionalitet, såsom detta krav fastställs i punkt 33 i 2009 års meddelande, nämligen 17 miljoner euro, upp till gränsvärdet för den individuella anmälningströskeln, som i detta fall, vilket är ostridigt mellan parterna, uppgår till 22,5 miljoner euro.
- 117 När det gäller huruvida den andra grunden kan tas upp till prövning ska det noteras att klaganden visserligen, såsom kommissionen har konstaterat, till stöd för sin talan vid tribunalen inte uttryckligen åberopade ett åsidosättande av artikel 288 FEUF och artiklarna 3 och 13.1 i förordning nr 800/2008.
- 118 Det framgår likväl klart av ordalydelsen i ansökan i första instans att klaganden, såsom framgår av punkterna 162 och 163 i den överklagade domen kritiserade kommissionen genom en tredje alternativ grund avseende "att stödbeloppet sattes ned till ett lägre belopp än det belopp som är undantaget anmälningsskyldighet", för att den missuppfattat "förordning nr 800/2008". Klaganden hävdade i detta avseende att vid en anmälan ska stödet alltid anses vara förenligt med den inre marknaden inom tröskelvärdet för anmälan som fastställs i den förordningen, så att medlemsstaten med nödvändighet måste ha möjlighet att bevilja stöd upp till det tröskelvärdet.
- 119 Dessutom hävdade klaganden enligt den uttryckliga lydelsen av ansökan, vid tribunalen att "genom att begränsa stödbeloppet till ett belopp som är lägre än det tröskelvärde som utlöser anmälningsskyldigheten", nämligen ett belopp på 17 miljoner euro, hade kommissionen "inskränkt Förbundsrepubliken Tysklands befogenheter", vilket också skulle leda till "olaglig diskriminering ... i förhållande till de övriga stödmottagare som [kunde] få stöd på 22,5 miljoner euro som är undantagna från anmälningsskyldigheten i enlighet med IZG".
- 120 Mot denna bakgrund kan det inte anses att klaganden, genom den förevarande grunden, har åberopat en ny grund i strid mot den rättspraxis som avses i punkt 69 i förevarande dom.
- 121 Av det anförda följer att den andra grunden kan tas upp till prövning.
- 122 När det gäller frågan huruvida klaganden har fog för denna grund ska det påpekas att grunden vilar på den dubbla förutsättningen att kommissionen genom att anta förordning nr 800/2008, för det första har överlåtit till medlemsstaterna att bedöma förenligheten med den inre marknaden när det gäller statligt stöd, vars belopp inte överskrider det tröskelvärde för individuell anmälan som fastställs i artikel 6.2 i förordningen, och för det andra har fastställt att ett sådant stöd i enlighet med artiklarna 3 och 13.1 i samma förordning ska anses vara förenligt med den inre marknaden när det uppfyller alla villkor som fastställts i förordningen, varvid stödet godkänns som "befintligt stöd" i den mening som avses i artikel 1 b i förordning nr 659/1999.
- 123 Av detta följer att när stöd överskrider detta tröskelvärde för anmälan skulle kommissionen, i samband med en individuell anmälan enligt artikel 108.3 FEUF, endast vara behörig enligt artikel 107.3 FEUF att bedöma förenligheten hos den del av stödet som överstiger detta tröskelvärde. I sitt slutliga beslut enligt den bestämmelsen kan kommissionen däremot inte förklara att den del av stödbeloppet som ligger under detta tröskelvärde inte är förenlig med den inre marknaden, eftersom ett sådant beslut inte utan att åsidosätta artikel 288 FEUF, kan avvika från artiklarna 3 och 13.1 i förordning nr 800/2008.
- 124 Det ska dock konstateras att den dubbla förutsättning som argumentet vilar på är felaktig, eftersom den bortser från det system för kontroll av statligt stöd som fastställs i EUF-fördraget och tillämpningsområdet för förordning nr 800/2008.
- 125 När det gäller den första av dessa förutsättningar, som rör kommissionens och medlemsstaternas respektive befogenhet när det gäller kontroll av statligt stöd, erinras om att medlemsstaterna, i likhet med vad tribunalen angav i punkt 165 i den överklagade domen, enligt det kontrollsystem som

inrättats genom EUF-fördraget, är skyldiga att å ena sidan underrätta kommissionen om alla åtgärder för att bevilja eller ändra stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF och att, å andra sidan, inte genomföra en sådan åtgärd, i enlighet med artikel 108.3 FEUF, så länge som denna institution inte har fattat något slutgiltigt beslut om den åtgärden (se, bland annat, dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 56 och där angiven rättspraxis).

- 126 Denna skyldighet för den berörda medlemsstaten att anmäla nytt stöd till kommissionen preciseras i artikel 2 i förordning nr 659/1999 (dom av den 21 juli 2016, Dilly's Wellnesshotel, C-493/14, EU:C:2016:577, punkt 32).
- 127 Europeiska unionens råd är emellertid, såsom tribunalen angav i punkterna 167–169 i den överklagade domen, i enlighet med artikel 109 FEUF bemyndigat att anta de förordningar som behövs för tillämpningen av artiklarna 107 och 108 FEUF och har särskilt befogenhet att fastställa villkoren för tillämpningen av artikel 108.3 FEUF och vilka kategorier av stödåtgärder som ska vara undantagna från det förfarande som föreskrivs i den sistnämnda bestämmelsen. Det följer dessutom av artikel 108.4 FEUF att kommissionen får anta förordningar avseende de kategorier av statligt stöd som rådet i enlighet med artikel 109 FEUF har fastställt som möjliga att undanta från förfarandet i artikel 108.3 FEUF. Antagandet av rådets förordning (EG) nr 994/98 av den 7 maj 1998 om tillämpningen av artiklarna [107 och 108 FEUF] på vissa slag av övergripande statligt stöd (EGT, L 142, 1998, s. 1), med stöd av vilken förordning nr 800/2008 senare antogs, skedde således med tillämpning av artikel 94 i EG-fördraget (sedermera artikel 89 EG, nu artikel 109 FEUF) (dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkterna 57 och 58 och där angiven rättspraxis).
- 128 Av detta följer, såsom tribunalen angav i punkt 170 i den överklagade domen, att om en stödåtgärd som antagits av en medlemsstat uppfyller de relevanta villkoren i förordning nr 800/2008, kan den medlemsstaten göra gällande möjligheten enligt artikel 3 i denna förordning att undantas från sin anmälningsskyldighet, trots skyldigheten att på förhand anmäla alla planer på att vidta eller ändra en ny stödåtgärd, en skyldighet som åligger medlemsstaterna enligt fördragen och som utgör en grundläggande del av kontrollsystemet för statligt stöd. Av skäl 7 i nämnda förordning följer tvärtom att statligt stöd som inte omfattas av samma förordning fortsätter att omfattas av anmälningsskyldigheten i artikel 108.3 FEUF (se, bland annat, dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 59 och där angiven rättspraxis).
- 129 I förevarande mål är det ostridigt att det aktuella stödet överskrider tröskelvärdet för anmälningsskyldighet i artikel 6.2 i förordning nr 800/2008 och att ett sådant stöd, som enbart av detta skäl inte omfattas av förordningens tillämpningsområde, inte omfattas av det undantag från anmälningsskyldighet som anges i bland annat artiklarna 3 och 13.1 i förordningen (se, analogt, dom av den 21 juli 2011, Freistaat Sachsen och Land Sachsen-Anhalt/kommissionen, C-459/10 P, ej publicerad, EU:C:2011:515, punkt 30).
- 130 Följaktligen var den berörda medlemsstaten skyldig att i detta fall individuellt anmäla stödet till kommissionen i enlighet med artikel 108.3 FEUF, och det är för övrigt ostridigt att Förbundsrepubliken Tyskland har gjort denna anmälan.
- 131 I enlighet med den bestämmelsen kunde stödet därför inte genomföras så länge som kommissionen inte hade fattat något slutgiltigt beslut om stödet i enlighet med artikel 7 i förordning nr 659/1999.
- 132 När det gäller bedömningen av huruvida ett sådant stöd är förenligt med den inre marknaden enligt artikel 107.3 FEUF erinras om att en sådan bedömning, enligt fast rättspraxis, vilket redan har angetts i punkt 79 i förevarande dom, omfattas av kommissionens exklusiva befogenhet, under kontroll av Europeiska unionens domstolar.

- 133 I motsats till vad klaganden har påstått har kommissionen genom antagandet av förordning nr 800/2008 inte överfört denna befogenhet till medlemsstaterna för det stöd som avses i förordningen vars belopp inte överstiger det tröskelbelopp för individuell anmälan som fastställs i artikel 6.2 i den förordningen.
- 134 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 100 i sitt förslag till avgörande, kan kommissionen, då den getts exklusiv befogenhet enligt unionens primärrätt i artiklarna 107 och 108 FEUF, inte avvika från den, inte ens för en viss kategori av stöd, genom att anta en förordning.
- 135 Genom förordning nr 800/2008 har kommissionen begränsat sig till att utöva sina befogenheter enligt artikel 107.3 FEUF i förväg vad gäller allt stöd som uppfyller kraven i förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 65).
- 136 I detta syfte fastställs i förordning nr 800/2008, vilket framgår av skälen 2–4, allmänna förenlighetskriterier som utarbetats på grundval av kommissionens erfarenheter av tillämpningen av artiklarna 107 och 108 FEUF. Om dessa kriterier är uppfyllda är stödet i fråga, i enlighet med bland annat artiklarna 3 och 13.1 i den förordningen, förenligt med den inre marknaden i den mening som avses i artikel 107.3 FEUF och undantaget från anmälningsskyldigheten i artikel 108.3 FEUF.
- 137 När en begäran om stöd ges in till den behöriga myndigheten i en medlemsstat i enlighet med förordning nr 800/2008, är det emellertid endast denna myndighet som har att, mot bakgrund av de uppgifter den förfogar över enligt ansökan, kontrollera huruvida det sökta stödet uppfyller samtliga relevanta krav i förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, punkterna 66 och 93).
- 138 Såsom domstolen redan har slagit fast är det emellertid endast om en stödåtgärd som antagits av en medlemsstat faktiskt uppfyller alla relevanta villkor i förordning nr 800/2008 som den medlemsstaten är befriad från anmälningsskyldighet. Omvänt, när stöd beviljades enligt den förordningen, även om inte alla villkor i förordningen var uppfyllda, stod det i strid med anmälningskravet och måste anses vara olagligt (dom av den 5 mars 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 99).
- 139 I en sådan situation ankommer det enligt domstolens praxis på såväl de nationella domstolarna som medlemsstaternas förvaltningsorgan att säkerställa att följderna av ett åsidosättande av artikel 108.3 sista meningen FEUF beaktas fullt ut, bland annat vad gäller giltigheten av de rättsakter som har antagits för genomförandet och återkravet av det ekonomiska stöd som beviljats i strid med denna bestämmelse (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, punkterna 89–92, 100 och 130).
- 140 Det ankommer vidare enligt artikel 10.1 i förordning nr 659/1999 på kommissionen att antingen på eget initiativ eller efter klagomål från berörd part, mot bakgrund av artiklarna 107 och 108 FEUF, pröva om ett sådant stöd getts i strid med förordning nr 800/2008 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 114).
- 141 Även om kommissionen har befogenhet att anta förordningar om gruppundantag för stöd, för att säkerställa en effektiv kontroll av konkurrensreglerna på området för statligt stöd och för att förenkla handläggningen, får sådana förordningar inte försvaga kommissionens kontrollbefogenheter på området (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 juli 2016, *Dilly's Wellnesshotel*, C-493/14, EU:C:2016:577, punkt 38, och dom av den 5 mars 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 60).
- 142 Av detta följer att kommissionen genom antagandet av förordning nr 800/2008 inte gav de nationella myndigheterna någon slutlig befogenhet att fatta beslut om omfattningen av undantaget från anmälningsskyldigheten och därför inte heller om bedömningen av de villkor som fastställs i den förordningen som är föremål för ett sådant undantag. Dessa myndigheter är härvidlag i samma

situation som de potentiella stödmottagarna och måste kontrollera att deras beslut står i överensstämmelse med förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkterna 101 och 102).

- 143 Om en nationell myndighet beviljar ett stöd genom felaktig tillämpning av förordning nr 800/2008 åsidosätter den således såväl bestämmelserna i denna förordning som artikel 108.3 FEUF (dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C 349/17, EU:C:2019:172, punkt 103).
- 144 Tribunalen gjorde sig därför inte skyldig till felaktig rättstillämpning när den i punkt 177 i den överklagade domen slog fast att om en medlemsstat anser att ett stöd uppfyller villkoren i förordning nr 800/2008 ska stödet, åtminstone presumeras, vara förenligt med den inre marknaden. I enlighet med den rättspraxis som det hänvisas till i punkterna 139 och 140 i förevarande dom kan förenligheten av ett sådant stöd med dessa villkor bestridas såväl inför en nationell domstol eller en nationell myndighet som inför kommissionen.
- 145 I detta avseende ska det även påpekas att det enligt domstolens fasta praxis är uteslutet att en nationell myndighet, när det gäller en stödmottagare som felaktigt beviljats stöd enligt förordning nr 800/2008, kan ha gett upphov till berättigade förväntningar på att stödet är lagligt. Med hänsyn till att den kontroll av statligt stöd som utövas av kommissionen enligt artikel 108 FEUF är av tvingande karaktär, kan stödmottagare i princip inte ha berättigade förväntningar på att stödet är regelrätt annat än om det har beviljats med iakttagande av det förfarande som avses i nämnda artikel (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 98 och där angiven rättspraxis).
- 146 Av detta följer att förordning nr 800/2008 inte påverkar kommissionens exklusiva befogenhet att i enlighet med artikel 107.3 FEUF bedöma förenligheten hos stöd som beviljas enligt den förordningen. Det är således enbart kommissionen som har rätt att förklara sådant stöd förenligt med den inre marknaden enligt den bestämmelsen, oavsett om stödbeloppet överstiger det tröskelvärde för individuell anmälan som anges i artikel 6.2 i den förordningen eller inte.
- 147 När det gäller den andra av de förutsättningar som avses i punkt 122 i förevarande dom och som hänför sig till tillämpningsområdet för förordning nr 800/2008, enligt vilken kommissionen genom att anta den förordningen har förklarat att det statliga stöd för vilket beloppet inte överstiger det tröskelvärde för individuell anmälan som fastställs i artikel 6.2 i den förordningen är förenligt med den inre marknaden, om det uppfyller samtliga villkor i den förordningen, och eftersom det stödet därmed är tillåtet som ”befintligt stöd” i den mening som avses i artikel 1 b i förordning nr 659/1999, ska det hållas i åtanke att artiklarna 3 och 13.1 i förordning nr 800/2008 förvisso föreskriver att stöd som uppfyller villkoren i nämnda förordning ”ska vara förenliga” med den inre marknaden i den mening som avses i artikel 107.3 FEUF.
- 148 I motsats till vad klaganden har hävdad följer emellertid härav inte att sådant stöd ska betraktas som ”godkänt” i egenskap av ”befintligt stöd” i enlighet med artikel 1 b ii) i förordning (EG) nr 659/1999. Enligt den bestämmelsen ska en stödordning eller ett individuellt stöd i sig ha godkänts ”av kommissionen eller rådet”.
- 149 Stöd som beviljas av en medlemsstat enligt förordning nr 800/2008 kan emellertid inte anses ha godkänts av kommissionen. Såsom framgår av punkterna 137–142 i förevarande dom är det de behöriga nationella myndigheterna som undersöker om stöd som har beviljats enligt den förordningen i ett enskilt fall uppfyller villkoren i den förordningen, dock utan att ha befogenhet att fatta beslut om bedömningen av stödets förenlighet med den inre marknaden.

- 150 Dessutom ska enligt förordning nr 800/2008, med hänsyn till dess karaktär, ingen särskild bedömning av en specifik stödordning eller ett individuellt stöd göras mot bakgrund av de villkor som anges i förordningen. Såsom angetts i punkt 136 i förevarande dom inskränker sig förordningen till att, på grundval av kommissionens erfarenheter av tillämpningen av artiklarna 107 och 108 FEUF, ange allmänna förenlighetskriterier för vissa slag av stöd.
- 151 När en medlemsstat anser att ett stöd uppfyller villkoren i förordning nr 800/2008 kan detta stöd följaktligen inte enbart av det skälet anses godkänt av kommissionen som förenligt med den inre marknaden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 juli 2016, Dilly's Wellnesshotel, C-493/14, EU:C:2016:577, punkt 50).
- 152 Endast ett beslut som kommissionen antagit enligt artikel 107.3 FEUF, såsom bland annat ett beslut enligt artikel 7.3 i förordning nr 659/1999, i vilket det görs en konkret bedömning av det stödet, kan utgöra ett sådant godkännande.
- 153 Härav följer, såsom tribunalen slog fast i punkterna 176, 179 och 180 i den överklagade domen, att stöd som beviljats av en medlemsstat enligt förordning nr 800/2008 inte, enbart därför att det uppfyller alla villkor som fastställs i den, kan betraktas som befintligt stöd som godkänts av kommissionen.
- 154 Enbart den omständigheten att stödbeloppet når det tröskelvärde för individuell anmälan som fastställs i artikel 6.2 i förordning nr 800/2008 kan därför, av än starkare skäl, inte ge upphov till någon rätt till stöd med detta belopp, i motsats till vad klaganden har anfört.
- 155 Utöver det faktum att sådant stöd under inga omständigheter, med hänsyn till tillämpningsområdet för förordning nr 800/2008, kan betraktas som befintligt stöd som godkänts av kommissionen, är villkoret att stödbeloppet inte får överstiga detta tröskelbelopp, om det är ett av de villkor som måste uppfyllas för att stöd ska undantas från anmälan och vara förenligt med den inre marknaden, i enlighet med artiklarna 3 och 13.1 i den förordningen, av rent processuell karaktär, i den meningen att det stödbelopp som tröskelvärdet motsvarar inte återspeglar en bedömning som kommissionen gjort enligt artikel 107.3 FEUF med avseende på stödets förenlighet med den inre marknaden, särskilt när det gäller nödvändigheten av sådant stöd.
- 156 Det tröskelvärde för individuell anmälan som fastställs i artikel 6.2 i förordning nr 800/2008 är nämligen ett resultat av en aritmetisk beräkning som grundar sig på det högsta stödbelopp som en investering med stödberättigande kostnader på 100 miljoner euro kan få genom att tillämpa det tröskelvärde för regionalstöd som godkändes vid den tidpunkt då stödet beviljades, vilket i detta fall i enlighet med riktlinjerna för statligt regionalstöd för 2007–2013, motsvarade en högsta nivå på 30 procent för Leipzig-regionen (se Riktlinjer för statligt regionalstöd för 2007–2013 – Nationell regionalstödslista: Tyskland (EUT C 295, 2006, s. 6)).
- 157 För att vara förenligt med den inre marknaden i enlighet med artiklarna 3 och 13.1 i förordning nr 800/2008 måste regionalt investeringsstöd uppfylla alla materiella villkor som anges i den förordningen, särskilt stimulanseffekten av det stöd som föreskrivs i artikel 8.3 e i förordningen, enligt vilken stöd som beviljas stora företag som omfattas av den ska anses ha en sådan stimulans effekt om medlemsstaten, innan den beviljar det berörda enskilda stödet, har kontrollerat att det följer av de handlingar som stödmottagaren har utarbetat att projektet inte skulle ha genomförts i den berörda stödberättigade regionen utan detta stöd.
- 158 Härav följer inte bara att ett stöd vars storlek inte överskrider det tröskelvärde för individuell anmälan som fastställs i artikel 6.2 i förordning nr 800/2008 inte kan likställas med befintligt stöd som godkänts av kommissionen, utan även att stödet endast kan anses vara förenligt med den inre marknaden, i

enlighet med artiklarna 3 och 13.1 i den förordningen, om det dessutom uppfyller alla de materiella villkoren i förordningen, särskilt att stödbeloppet uppfyller villkoret om stimulanseffekt enligt artikel 8.3 e i den förordningen.

- 159 Följaktligen kan ett stöd som överskrider det tröskelvärde för individuell anmälan som fastställs i artikel 6.2 i förordning nr 800/2008, vilket, som redan konstaterats i punkt 129 i förevarande dom, inte omfattas av den förordningens tillämpningsområde och därför måste anmälas till kommissionen i enlighet med artikel 108.3 FEUF, inte anses utgöra ett stöd som har beviljats genom den förordningen för den del av dess belopp som inte överstiger det tröskelvärdet, i synnerhet om det inte har fastställts att den delen av stödet uppfyller alla materiella villkor som fastställs i den förordningen, särskilt när det gäller stödets stimulanseffekt.
- 160 Av det ovan anförda följer att tribunalen i punkterna 173, 176 och 181 i den överklagade domen utan att göra sig skyldig till felaktig rättstillämpning kunde slå fast att ett stöd som överstiger tröskelvärdet för individuell anmälan i artikel 6.2 i förordning nr 800/2008 måste bedömas för hela dess belopp, inklusive den del som inte överstiger tröskelvärdet, som ”nytt stöd” i den mening som avses i artikel 1 c i förordning nr 659/1999 inom ramen för en individuell bedömning enligt artikel 107.3 FEUF.
- 161 Under dessa omständigheter skulle det berörda stödets förenlighet med den inre marknaden, när det gäller hela dess belopp, bedömas mot bakgrund av en individuell anmälan enligt artikel 108.3 FEUF, både på grundval av de materiella villkor som fastställs i den förordningen och de kriterier som fastställs i de särskilda riktlinjer och rambestämmelser som antagits av kommissionen, vilket också anges i skäl 7 i förordning nr 800/2008. Såsom framgår av punkterna 155 och 156 i förevarande dom saknar däremot tröskelvärdet för individuell anmälan i artikel 6.2 i förordningen betydelse (se, analogt, dom av den 21 juli 2011, Freistaat Sachsen och Land Sachsen-Anhalt/kommissionen, C-459/10 P, ej publicerad, EU:C:2011:515, punkterna 30 och 31).
- 162 Tribunalen gjorde sig följaktligen inte skyldig till felaktig rättstillämpning när den i punkt 173 i den överklagade domen slog fast att det var nödvändigt att bedöma om det berörda stödet var förenligt med den inre marknaden i enlighet med artikel 107.3 FEUF, särskilt mot bakgrund av de krav som anges i 2009 års meddelande.
- 163 Som redan konstaterats i samband med prövningen av den första grunden har det inte bestritts att tribunalen, särskilt i punkterna 119 och 131 i den överklagade domen, gjorde en riktig bedömning när den slog fast att det berörda stödet, för att vara förenligt med de krav på stimulanseffekt och proportionalitet som föreskrivs i punkterna 21, 22 och 25 respektive i punkt 33 i det meddelandet, inte kunde överstiga 17 miljoner euro.
- 164 Såsom klaganden påpekade vid förhandlingen är det visserligen riktigt att även de materiella kriterier som anges i förordning nr 800/2008, vilket framgår av den rättspraxis som avses i punkt 161 i förevarande dom, ska beaktas vid bedömningen av om en enskild anmälan är förenlig med artikel 108.3 FEUF. Om en medlemsstat har anmält ett stöd som är förenligt med villkoren i förordning nr 800/2008 till kommissionen ska denna nämligen i princip godkänna stödet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 juli 2016, Kotnik m.fl., C-526/14, EU:C:2016:570, punkt 43).
- 165 I motsats till vad klaganden föreslår kan emellertid bedömningen av huruvida en stödåtgärd är förenlig med den inre marknaden, utan att strida mot artikel 107.3 FEUF, som utgör den rättsliga grunden för både förordning nr 800/2008 och 2009 års meddelande, inte variera beroende på om bedömningen görs mot bakgrund av de villkor som anges i den förordningen eller i meddelandet. Klaganden har i synnerhet fel i att hävda att denne i enlighet med den förordningen skulle ha rätt att erhålla ett högre stödbelopp än det som kommissionen godkänt i det omtvistade beslutet inom ramen för en individuell anmälan.

- 166 Det framgår nämligen av domstolens praxis avseende artikel 107.3 FEUF att ett regionalt investeringsstöd för att vara förenligt med den inre marknaden måste vara nödvändigt för att genomföra investeringen och följaktligen uppnå de mål som avses i nämnda bestämmelse (se, för ett liknade resonemang, dom av den 21 juli 2011, Freistaat Sachsen och Land Sachsen-Anhalt/kommissionen, C-459/10 P, ej publicerad, EU:C:2011:515, punkt 33, dom av den 13 juni 2013, HGA m.fl./kommissionen, C-630/11 P–C-633/11 P, EU:C:2013:387, punkterna 104 och 105, och dom av den 19 juli 2016, Kotnik m.fl., C-526/14, EU:C:2016:570, punkt 49).
- 167 I enlighet med artikel 107.3 FEUF motsvarar således kraven på stimulans effekt och proportionalitet i fråga om det stöd som föreskrivs i punkterna 21, 22, 25 och 33 i 2009 års meddelande i själva verket villkoret om stödets stimulans effekt i enlighet med artikel 8.3 e i förordning nr 800/2008, enligt vilken tillämpningen av det undantag som föreskrivs i den förordningen på det regionalstöd som avses i artikel 13.1 i förordningen och som beviljas stora företag, såsom redan angetts i punkt 157 i förevarande dom, är underordnade villkoret att det kan påvisas att projektet inte skulle ha genomförts i det berörda stödområdet utan stöd.
- 168 Härav följer att, som kommissionen konstaterade vid förhandlingen som svar på en fråga från domstolen, det nödvändiga stödbelopp som kommissionen anser vara förenligt med den inre marknaden, såsom i förevarande mål, inom ramen för en individuell anmälan som granskats mot bakgrund av de villkor som anges i 2009 års meddelande är identiskt med det som anses vara förenligt med bestämmelserna i förordning nr 800/2008.
- 169 Under alla omständigheter gjorde tribunalen, även om den bedömde stödets stimulans effekt och proportionalitet i huvudsak mot bakgrund av kraven i 2009 års meddelande, med beaktande av deras mer detaljerade karaktär, även en uttrycklig hänvisning, såsom framgår av punkt 80 i den överklagade domen, vilket för övrigt inte har ifrågasatts av klaganden i dess överklagande, till artikel 8.3 e i förordning nr 800/2008 om stödets stimulans effekt i samband med bedömningen härvidlag.
- 170 I den mån klaganden vid den muntliga förhandlingen hävdade att det i förevarande fall på grund av punkt 4 i samma artikel var uteslutet att tillämpa den bestämmelsen, eftersom stödet i fråga utgjorde en "skatteåtgärd" i den mening som avses i denna punkt, är det tillräckligt att notera att detta argument, som syftar till att för första gången i överklagandeskedet bestrida punkt 80 i den överklagade domen, inte bara enligt den rättspraxis som avses i punkt 69 i förevarande dom inte kan prövas, utan dessutom är ogrundat, eftersom det aktuella stödet uppenbarligen inte är en skatteåtgärd. För övrigt har klaganden inte på något sätt hävdats, och än mindre visats, att denne i enlighet med artikel 8.4 a i nämnda förordning, hade rätt till det stödet enligt IZG, utan att de behöriga myndigheterna hade något som helst utrymme för skönsmässig bedömning av vilka investeringar som skulle finansieras.
- 171 Härav följer att klaganden felaktigt har hävdats att stödet i fråga, om det hade begränsats till ett belopp som inte överstiger det tröskelvärde för individuell anmälan som anges i artikel 6.2 i förordning nr 800/2008, skulle ha kunnat undantas från anmälnings skyldigheten i enlighet med artiklarna 3 och 13.1 i den förordningen, även om detta belopp skulle gå utöver vad som var nödvändigt för att genomföra investeringen.
- 172 Det var således inte fråga om felaktig rättstillämpning när tribunalen i punkt 179 i den överklagade domen fann att kommissionen hade rätt att anse att stödet i fråga endast kunde förklaras förenligt med den inre marknaden, enligt artikel 107.3 FEUF, om det inte översteg skillnaden mellan nettokostnaderna för en investering i München och nettokostnaderna för en investering i Leipzig, eftersom denna skillnad motsvarade det belopp som krävdes för att investera i den stödberättigade regionen.
- 173 Dessa överväganden påverkas inte, såsom tribunalen i punkt 179 i den överklagade domen helt riktigt slog fast, av fotnoten till punkt 56 i 2009 års meddelande, enligt vilken "medlemsstaten behåller möjligheten att bevilja detta stöd upp till den nivå som motsvarar det högsta tillåtna belopp som en

investering med stödberättigande utgifter på 100 miljoner euro får ta emot enligt tillämpliga regler”. Denna möjlighet avser nämligen enligt själva ordalydelsen i detta meddelande endast stöd som beviljas ”på grundval av en befintlig regional stödordning”. Det framgår dock av punkterna 147–153 i förevarande dom att så inte är fallet för det aktuella stödet.

- 174 Av samma skäl kan klaganden inte åberopa ett åsidosättande av icke-diskrimineringsprincipen på grund av att dess konkurrenter skulle ha rätt, utan anmälan av stödet till kommissionen i enlighet med artikel 108.3 FEUF, till stöd till ett belopp som inte överstiger det tröskelvärde för individuell anmälan som föreskrivs i artikel 6.2 i förordning nr 800/2008. Denna argumentation grundas, återigen, på den felaktiga förutsättningen att ett sådant belopp utgör befintligt stöd som godkänts av kommissionen. Argumentationen vilar dessutom på det felaktiga antagandet att sådant stöd nödvändigtvis uppfyller alla andra materiella villkor som anges i den förordningen, inbegripet villkoret om stödets stimulansseffekt.
- 175 Av detta följer också att klaganden, i motsats till vad denne har påstått, inte har utsatts för någon ogynnsam behandling på grund av det val som den berörda medlemsstaten har gjort för att anmäla stödet i fråga till kommissionen enligt artikel 108.3 FEUF.
- 176 Tvärtom utgör stödet, vad gäller den del av stödet som anses uppfylla kraven på stimulansseffekt och stödets proportionalitet, i enlighet med vad som föreskrivs i 2009 års meddelande, när det godkänts av kommissionen i det omtvistade beslutet, därefter befintligt stöd, medan det i avsaknad av en sådan anmälan, om den nationella myndigheten hade tillämpat förordning nr 800/2008 felaktigt, skulle ha klassificerats som ett nytt stöd i strid med artikel 108.3 FEUF och följaktligen vara fråga om olagligt stöd, så att de påföljder som anges i punkterna 139 och 140 i förevarande dom skulle tillämpas.
- 177 Av det anförda följer att överklagandet inte kan vinna bifall på någon av den andra grundens båda delar.
- 178 Följaktligen ska överklagandet ogillas i sin helhet.

Rättegångskostnader

- 179 Enligt artikel 184.2 i domstolens rättegångsregler ska domstolen besluta om rättegångskostnaderna när överklagandet ogillas. Enligt artikel 138.1 i rättegångsreglerna, som enligt artikel 184.1 ska tillämpas i mål om överklagande, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats.
- 180 Kommissionen har yrkat att klaganden ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom klaganden har tappat målet, ska klaganden förpliktas att bära sina rättegångskostnader och ersätta kommissionens kostnader.
- 181 I enlighet med artikel 184.4 i rättegångsreglerna ska Freistaat Sachsen bära sina rättegångskostnader i samband med huvudöverklagandet.
- 182 Med avseende på anslutningsöverklagandet har klaganden och Freistaat Sachsen yrkat att kommissionen ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom kommissionen har tappat målet vad avser anslutningsöverklagandet, ska den förpliktas att bära sina rättegångskostnader och ersätta klagandens och Freistaat Sachsens rättegångskostnader med anledning av anslutningsöverklagandet.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

1) Huvudöverklagandet och anslutningsöverklagandet ogillas.

- 2) Bayerische Motoren Werke AG ska bära sina rättegångskostnader och ersätta de kostnader som uppkommit för Europeiska kommissionen med anledning av huvudöverklagandet.
- 3) Freistaat Sachsen ska bära sina rättegångskostnader med anledning av huvudöverklagandet.
- 4) Europeiska kommissionen ska bära sina rättegångskostnader och ersätta de kostnader som uppkommit för Bayerische Motoren Werke och Freistaat Sachsen med anledning av anslutningsöverklagandet.

Underskrifter